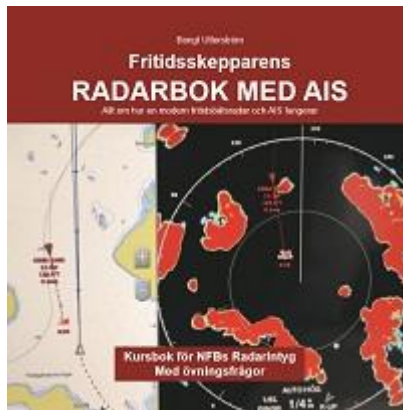

Kapitel 8

Monteringstips av radar med mera

Version: 14 oktober 2019

Det är väl använd tid att fundera igenom var och hur navigationsinstrumenten ska sitta innan man tar fram borren, sticksågen och börjar riva inredningen. Här kommer några monterings- och installationstips.

När en navigator, radar eller annat elektroniskt instrument inte fungerar beror felet inte alltför sällan på att instrumentet inte får ström. Av den anledningen är rådet: Gör en ordentlig installation på en gång. Montera strömkablar med bra skarvdon och skydda dem och kontakter från nötning och fukt. Klamra kablar så att de inte hänger lösa.

Buntband är en utmärkt uppfinning för att hålla ordning på kabelhävror. Med dessa tips minimerar du risken för att få driftsproblem när det blåser och regnar som värst. För det är ju då vi verkligen behöver våra instrument.

Snåla inte på kabeltjockleken. I våra båtar har vi oftast 12 volts system. Det är en låg spänning. En låg spänning kräver kablar med större area än vad vi har hemma till bordslampan. Med grövre kabelarea minskar spänningsförlusten i kabeln på vägen från batteriet till förbrukaren. Ju längre avståndet är mellan batteriet och instrumentet, desto grövre måste kabelarean vara. Följ fabrikantens råd.

Navigator, radarantenn och andra instrument.

Låt mig på en gång säga följande: Det tar betydligt längre tid att montera en navigator, radar och andra instrument än vad man tror. Kabeldragningar är ofta bökiga och tidskrävande.

Så här börjar jag:

1. Var ska navigatorn, radarn eller instrumentet sitta? En navigator får inte skymma sikten framåt. Det ska vara lätt att avläsa från styrplatsen och jag vill nå knapparna. I sittbrunnen i en segelbåt får den inte sitta i vägen för skot eller handtag som man använder för att hålla i sig.

2. Har navigatorn inbyggd satellitantenn? Om ja, sitter den tillräckligt öppet för att signalerna från satelliterna ska nå fram?

3. Jag ställer mig frågorna: Om navigatorn monteras här, kan jag då öppna luckan, komma åt de andra knapparna runt omkring, fastnar skotlinan i navigatorn, kan jag gå runt den utan att den fastnar i en jacka, går det att byta digitala sjökort utan att skruva isär halva båten etc. Med andra ord, jag försöker att hitta problemen redan nu med föreslagen placering innan den skruvas fast.

4. Hur får jag fram ström på ett bra sätt? Var hamnar säkringen och strömbrytaren? Säkringar ska sitta så nära batteriet som möjligt för att minska effektförlusten.

5. Innan jag gör ett större hål för ett infällt instrument, försöker jag fundera en gång till. Hur ser det ut på baksidan? Kommer sticksågen att såga sönder något som jag inte ser?

6. Ska instrumenten slås på samtidigt med startnyckeln eller ska de ha separat strömbrytare? På min dåvarande motorbåt gick strömmen via tändningen och på segelbåten har jag separata strömbrytare för navigator, radar, AIS, VHF och autopilot.

7. Täta alla borrhål och genomföringar som är utsatta för regn och stänk med

Sikaflex. Jag använder aldrig silikon på en båt, det håller inte lika bra i längden och är näst intill hopplöst att få bort om jag en dag ska måla eller lacka vid hålet.

Satellitantenn

Signalerna från satellit sänds på en mycket hög frekvens vilket gör dem relativt okänsliga för störningar. Däremot är de svaga och kan inte tränga igenom till exempel stål eller människokroppen. Glasfiber och trä försvagar signalerna. Antennen bör därför placeras på ett ställe med fri horisont. Rufftaket på en motorbåt liksom pulpiten på en segelbåt fungerar bra. Däremot är masttoppen en sämre plats då de snabba stora rörelser som kan uppstå där påverkar den noggranna navigatorn som får snabba positionsförändringar med resultat att bland annat kurs och fart blir osäkrare.

Den ska heller inte placeras för nära till exempel mobiltelefonens antenn eller inom radarantennens sändningsområde. Fundera även här igenom hur du ska dra kabeln innan du börjar borra i båten. Täta med Sikaflex.

Radarn stör här VHF/AIS-antennen. Olyckligt monterat av mig.

Navigatorn

Med varje navigator brukar följa två monteringsalternativ. Antingen fälls de in ett skott och det innebär sågning av ett större hål. Eller så monteras de på bygel. En infälld navigator är svårare att demontera för tjuvar. Ställ dig också frågorna: Kommer du åt att byta sjökort? Är det tillräckligt med luftventilation bakom?

Jag föredrar att använda medföljande bygel. Då är det lätt att demontera navigatorn när båten ligger ensam. Ingreppet är också betydligt mindre. Det blir några skruvhål.

Radarrantennen

Det finns färdiga fästbyglar, radarstolpar eller monteringsplattor att köpa till radarrantennen. Oftast är det ett bra val även om det svider i plånboken. Montera radarn rakt fram så parallellt som möjligt med båtens långsskeppslinje. Se nedan hur du finjusterar inställningen så att rakt fram blir rakt fram.

Idealhöjden för en fritidsbåtsradar ligger runt tre till fyra meter. Om radarrantennen monteras högre, vilket man ofta ser på segelbåtar, förflyttas tyngdpunkten uppåt vilket gör att båten kränger mera vid segling. En högt monterad radar ser inte heller närområdet kring båten på grund av vertikalvinkeln. Ju högre radarn sitter, desto större blir det blinda området runt båten vilket är till nackdel i skärgårdsnavigering. En högt monterad radar pendlar även mera i sidled när en segelbåt kränger eller rullar i sjön.

Seglare bör även ta med i beräkningen att felplacerad radarrantenn i masten kan bli ett problem med förseglet. En radarrantenn är oftast att föredra framför en radar med öppen vinge av den anledningen.

Jag föredrar radarn placerad på en stolpe i aktern, gjord i rostfritt stål, och på styrbords sida. Se till att antennen kommer ovanför bommen. Om antennen sitter för lågt kan bommen störa radarns sändning och mottagning av signalen.

Fundera igenom var stolpens stag ska monteras innan du börjar borra hål i däck. Tänk också på att hålet i däck för ström- och nätverkskabel kan bli ett hål där vatten letar sig in när vatten sköljer över däck eller vid regn.

Masten kommer troligtvis att ge störningar. Inte så allvarligt, men bra att känna till. Se Radarboken med AIS sid 18.

Vintertid vill du säkert kunna fälla stolpen för att kunna täcka båten. Gör kablarna tillräckligt långa så att de räcker för det. Det är inte bra att behöva kapa dem. Varje skarv är en källa till framtida problem. Finns det utrymme att fälla stolpen på däck?

Radarn i masten

Om radarn monteras i segelbåtsmasten måste radarns kablage dras i masten. Sedan måste de kunna delas, i vart fall om du plockar ned masten på hösten. Står masten på däck ska kablaget genom ruff-taket. Bästa och enklaste lösningen för det är kåpan Cable port från Elvabro.

Har du en motorbåt är det värt att tänka på att radarn inte ska sitta så lågt att man blir duschad i nacken av radarstrålen om man sitter på toppbryggan. Placera gärna antennen på en targabåge så att radarstrålen går över huvudet.

Radarrantennen måste sitta fast ordentligt. Den får inte glappa i sina fästen. Det stör radarbilden.

Är rakt fram rakt fram?

För att du ska kunna navigera säkert med hjälp av radar måste linjen på bildskärmen, Head Up, som pekar rakt fram, överensstämja med verkligheten. Styr du rakt mot en fyr, det vill säga, båtens långskeppslinje och stäv pekar rakt mot fyren så ska även radarns eko ligga mitt på linjen Head Up. Se Radarboken med AIS sid 15.

Ligger ekot på sidan av linjen måste det justeras. Se i din instruktionsbok hur det går till för just din modell.

Här gäller samma förhållande som för båtens kompass. Den måste också sitta exakt parallellt med långskeppslinjen för att visa rätt.

Uppdatera dina instrument

Navigatorernas programvaror bör uppdateras när fabrikanter rekommenderar det. Se respektive fabriks hemsida för ytterligare information. Det samma gäller även för sjökorten. Mot en lägre kostnad än att köpa ett nytt digitalt sjökort kan man byta ut sin gamla sjökortsbricka mot en ny.

Även här rekommenderas fabrikanter hemsidor eller information från din lokala handlare.

Något som inte fungerar?

De elektroniska instrumenten håller i de flesta fall hög klass. När ett fel uppstår är det ofta ett strömfel. Sedan kan det vara strul vid installationen innan alla instrument kommunicerar med varandra och fungerar som de ska, men oftast är det någon blick som inte är förkryssad under inställningar i menyn.

Kontakta fabrikanter supportavdelning om det inte fungerar. Min erfarenhet är att de är duktiga på att vägleda rätt.

Bengt Utterström